

A minőség és költségei

A minőséggel foglalkozó szakemberek szinte kivétel nélkül egyetértenek abban, hogy a minőség gazdaságtana kiemelten fontos ismeretanyag. Ugyanakkor igen nehéz teljes értékű és alapos választ adni arra a kérdésre, hogy kimutatható-e egyértelműen a minőség haszna és annak költségei. Ennek egyik fő oka abban rejlik, hogy a minőségfejlesztés költségeivel a korábban kidolgozott minőségköltségek modelljei nem számolnak, holott a minőségfejlesztés színvonala döntően befolyásolja a minőségmenedzsment költségeit is. A minőségmenedzsment költségmodelljei már több évtizede kialakultak és nem különböznek jelentős mértékben egymástól. Ezek vonatkozásában inkább az merül fel problémaként, hogy a vállalatok és szervezetek jelentős része valójában nem is törekszik a minőségköltségek kimutatására. Ehhez a minőségmenedzsment és a controlling szoros együttműködésére és együttgondolkodására lenne szükség.

Az előzőekben körvonalazott gondolatok indokolják a szerkesztő különleges nehézségeit, amikor egy ilyen súlyponti témával szeretné megtölteni a „Minőség és Megbízhatóság” célfüzetét. Még a külföldi szakfolyóiratokban is vagy erősen elméleti eszmefuttatásokkal, vagy nagyon speciális részproblémák elemzésével találkozunk. Az első – magyar szerző tollából származó – cikk pontosan a fenti kérdéseket járja körül és jut el ahhoz a helyes következtetéshez, hogy a minőség hasznának, hozadékának gazdasági korrektséggel történő kimutatására jelenleg még nincsenek meg a megfelelő gyakorlati módszerek, de egy átfogó elméleti modell sem. Következtetése is megalapozott, ami szerint nem helyes, hogy a minőséget csak költségkózosnak tekintsük.

A többi minőségköltségekkel foglalkozó – elsősorban amerikai szakértők tollából származó – cikk a hagyományos modellek egy-egy aspektusát világítja meg. Az egyik ilyen cikk az adatgyűjtés problémáira és helyes irányaira hívja fel a figyelmet a minőség gazdaságtana elemzése során. A német forrásból származó dolgozat a „gazdaságos minőség” fogalmát 7 dinamikus tényezővel jellemzi, melyek közül több figyelembe veszi a minőségfejlesztésből származó hozadékot, illetve e tevékenység költségvonzatait is. E tényezőkre alapozva elképzelhető lenne egy átfogó modell kialakítása, de erre ebben a cikkben még utalás sem található. Érdekes felvetésre ad megfelelő választ az a publikáció, amelyben a szerzők azt indokolják, hogy a hibamentességre való törekvés és az optimális minőségköltségek megcélzása valójában egymásnak egyáltalán nem ellentmondó koncepciók, holott az általánosan elfogadott korábbi alapmodellek ezt sugalmaznák. Más irányból közelít a fő témához az a cikk, amely a minőségdíjas cégek gazdaságossági eredményeit elemzi, és egyértelműen kimutatja a hatékonyan bevezetett TQM kedvező hatását a díjnyertes cégek pénzügyi eredményeire.

„Az érték visszahelyezése a mérnöki tudományokba” című tanulmány sokoldalúan bizonyítja a műszaki és közgazdasági megközelítés szoros kapcsolatrendszerét. Kissé sarkítva az is kiolvasható a cikkből, hogy a kettő szétválaszthatatlan, azaz a műszaki fejlesztés, beleértve a minőségfejlesztést, értelmetlenné válhat az értéktérítés figyelembe vétele nélkül. A szerkesztőség szívesen venne hozzászólást, esetleg vitairatot a tanulmányban taglalt értékes eszmefuttatásokkal kapcsolatosan, amelyek azután hozzászólás formájában helyet kaphatnának a „Minőség és Megbízhatóság” hátsólapján.